

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на розгортання електронних комунікаційних мереж та/або надання універсальних електронних комунікаційних послуг і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»

1. Мета

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на розгортання електронних комунікаційних мереж та/або надання універсальних електронних комунікаційних послуг і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (далі – Проект постанови) розроблено Антимонопольним комітетом України (далі – Уповноважений орган, Комітет) з метою:

1) імплементації відповідних положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

2) створення правових механізмів реалізації положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон);

3) забезпечення нормативно-правової бази під час здійснення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на розгортання електронних комунікаційних мереж та або надання універсальних електронних комунікаційних послуг.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Згідно із частиною першою статті 267 Угоди про асоціацію для виконання зобов'язань, зазначених у статтях 262–266 цієї Угоди, Україна, зокрема, протягом трьох років із дати набрання чинності цією Угодою має прийняти національне законодавство про державну допомогу.

Згідно з пунктом 2 «а» статті 262 Угоди про асоціацію вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди про асоціацію допомога соціального характеру, що надається індивідуальним споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідних товарів.

Згідно з пунктом 3 «с» статті 262 Угоди про асоціацію вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди про асоціацію допомога для сприяння розвитку певної економічної діяльності або певних економічних сфер, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін.

Пунктом 4 статті 262 Угоди про асоціацію встановлено, що підприємства, уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій Частині в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.

Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення статей 262, 263(3) або 263(4) Угоди про асоціацію з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Умови сумісності (допустимості) державної допомоги для інфраструктури широкосмугового зв'язку, зокрема, визначені:

статтями 52 – 52d Регламенту Комісії (ЄС) від 17.06.2014 № 651/2014 «Про визнання окремих категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком при застосуванні статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу» (зі змінами);

Повідомленням Європейської комісії щодо Рекомендацій про державну допомогу для широкосмугових мереж 2023/С 36/01.

Згідно зі статтею 8 Закону до повноважень Уповноваженого органу з питань державної допомоги належить, зокрема, визначення належності до державної допомоги заходів із підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 5 Закону державна допомога є допустимою, якщо вона має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів.

Згідно з пунктом 3 частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається, зокрема, для такої цілі, як сприяння окремим видам господарської діяльності або окремих економічних сфер.

Відповідно до абзацу другого пункту 2 частини другої статті 2 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг. Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Згідно з частиною другою статті 6 Закону Кабінет Міністрів України визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, що надається для цілей, передбачених частиною першою цієї статті. У цьому контексті є необхідним встановлення єдиного порядку та підходів до здійснення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для інфраструктури широкосмугового зв'язку.

Наразі в національному законодавстві відсутні критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для інфраструктури широкосмугового зв'язку. Зазначене порушує дотримання принципу правової визначеності під час реалізації повноважень Уповноваженого органу щодо здійснення оцінки допустимості державної допомоги на цілі, передбачені пунктом 1 частини першої статті 5, пунктом 3 частини першої статті 6 Закону, не забезпечує визначення на національному рівні підходів до оцінювання державної допомоги у цій сфері та, відповідно, унеможлиблює імплементацію відповідних положень Угоди про асоціацію.

Враховуючи, що Конституцією України закріплено стратегічний курс на набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та що 14 грудня 2023 року Європейська Рада ухвалила рішення про початок переговорів з Україною про вступ до Європейського Союзу, для подальшої підготовки потрібно, зокрема, забезпечити функціонування удосконаленої системи моніторингу й контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні відповідно до вимог, передбачених Угодою про асоціацію.

У зв'язку з викладеним, прийняття та реалізація положень Проекту постанови є одними з умов подальшої підготовки України до членства в Європейському Союзі, що вкрай важливо для України в період воєнного стану та післявоєнної відбудови держави.

Водночас у пункті 1 Плану заходів з удосконалення механізму державної допомоги суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.06.2022 № 476-р, щодо нормативно-правового забезпечення проведення моніторингу та здійснення контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання зазначено про розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів постанов Кабінету Міністрів України про критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги.

3. Основні положення проекту акта

Проектом постанови пропонується визначити критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на розгортання електронних комунікаційних мереж та/або надання універсальних електронних комунікаційних послуг, а саме:

мету й форми державної допомоги;
 категорії отримувачів державної допомоги;
 максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
 умови та способи розрахунку сукупного розміру державної допомоги;
 витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Проект постанови підготовлено на основі норм вторинного законодавства ЄС з урахуванням положень національного законодавства.

Також Проектом постанови пропонується доповнити перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р., № 420, пунктом 6 такого змісту:

“6. Послуги у сфері електронних комунікацій:

розгортання (будівництво, управління та експлуатація) електронних комунікаційних мереж з метою забезпечення доступу до універсальних електронних комунікаційних послуг”.

Проектом постанови пропонується внести зміни до підпункту 4 пункту 3 критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для місцевої інфраструктури, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2023 р. № 1087, а саме, замінити слова «інфраструктура мережі широкосмугового доступу» на «інфраструктура електронних комунікаційних мереж».

4. Правові аспекти

Правовими підставами розроблення Проекту постанови є:

Конституція України;

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

Регламент Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 р. щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами);

Повідомлення Європейської комісії щодо Рекомендацій про державну допомогу для широкосмугових мереж 2023/С 36/01;

Рішення Комісії 2012/21/EU від 20.12.2011 про застосування статті 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у формі компенсаційної виплати за надання громадських послуг, наданої окремим суб'єктам господарювання, яким доручено надання послуг загального економічного інтересу;

Рамкове повідомлення Європейської комісії щодо державної допомоги у формі компенсації за надання публічних послуг (2011) 2012/С 8/03;

Закон України «Про Антимонопольний комітет України»;

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р. № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» (Офіційний вісник України, 2018 р., № 46, ст. 1608).

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Постанови не матиме впливу на надходження та витрати державного чи місцевих бюджетів України, а тому фінансово-економічні розрахунки не наводяться.

6. Позиція заінтересованих сторін

Публічні консультації будуть проведені відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» (Офіційний вісник України, 2010 р., № 84, ст. 2945).

Реалізація положень Проєкту постанови не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тобто не потребує позиції відповідних заінтересованих сторін: уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проєкт постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тобто не потребує позиції Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проєкт постанови потребує погодження Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, а також буде надіслано Державній регуляторній службі України для отримання позиції та Урядовому офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері

європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС).

Проект постанови буде надіслано Міністерству юстиції України для проведення його правової експертизи.

7. Оцінка відповідності

Проект Постанови містить положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, а саме, зазначених у статтях 262 – 267 Угоди про асоціацію.

Водночас у Проекті постанови відсутні положення, що: стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект постанови буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи Проекту постанови не проводилися.

8. Прогноз результатів

Прийняття Проекту постанови дозволить запровадити на національному рівні підходи до оцінювання допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на розгортання електронних комунікаційних мереж та/або надання універсальних електронних комунікаційних послуг та забезпечить належну імплементацію відповідних положень Угоди про асоціацію.

Реалізація Проекту постанови не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація Проекту постанови матиме позитивний вплив на інтереси заінтересованих сторін.

Інформація у вигляді таблиці за запропонованою формою щодо впливу на інтереси заінтересованих сторін надається в додатку до пояснювальної записки.

Додаток: на 2 арк. в 1 прим.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО

«__» _____ 2024 р.